

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

ศิริพร สมบูรณ์¹ ทศนีย์ รวีวรกุล² ยุวดี วิทย์พันธ์³ ศิภา ภูมมารักษ์⁴

¹ภาควิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

³สถาบันวิจัยและนวัตกรรมการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

⁴กลุ่มวิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาภาคตัดขวางโดยประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model) เป็นกรอบแนวคิด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรปลูกไม้ดอกไม้ประดับ จำนวน 300 คน โดยการสุ่มเลือกแบบเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.00) อายุส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 22 - 59 ปี (ร้อยละ 78.70) สถานภาพเป็นเจ้าของสวนไม้ดอกไม้ประดับ (ร้อยละ 87.70) มีระดับการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า (ร้อยละ 51.30) ระยะเวลาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช 10 - 20 ปี (ร้อยละ 54.00) ความถี่ของการใช้ยาฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากกว่า 5 ครั้ง/เดือน (ร้อยละ 92.30) ระยะเวลาในการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช 60 - 180 นาที/ครั้ง (ร้อยละ 61.70) เคยมีอาการแพ้พิษภายหลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ร้อยละ 27.30) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับปานกลาง 1.86 (SD=0.41) และการรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการได้รับพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ ดังนั้น เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้องควรมีแนวทางในการจัดกิจกรรม โดยประยุกต์ใช้การรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model) เพื่อลดการเจ็บป่วยจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรต่อไป

คำสำคัญ: แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ผู้นิพนธ์ประสานงาน:

ศิริพร สมบูรณ์

ภาควิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

62 หมู่ 7 ตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26120

อีเมล: siripornthailand@gmail.com

The relationships between personal factor, Health Belief Model, pesticide poisoning prevent behaviors from pesticide toxicity

Siriporn Somboon¹, Tassanee Rawiworrakul², Yuwadee Wittayapun³, Sipapa Phummarak⁴

¹Department of Public Health Nursing, Faculty of Nursing, Srinakharinwirot University

²Department of Public Health Nursing, Faculty of Public Health, Mahidol University

³Research and Innovation Institute, Walailak University

⁴Department of Public Health Nursing, Faculty of Nursing, Chaiyaphum Rajabhat University

Abstract

This research was a cross-sectional descriptive study applied Health Belief Model for framework design. The study aimed to determine factors associated to pesticide poisoning prevention behaviors including personal factor and perceptions of pesticide poisoning among 300 gardeners at Ongkharak district, Nakhon Nayok province using a questionnaire on the perceptions of pesticide poisoning, pesticide poisoning prevention behaviors. Data analysis was done using descriptive statistics and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. Results showed that most of gardeners were female (59%), aged 22 - 59 years (78.70%), who is the owner (87.70%) of the garden, and graduate from primary school (51.30%) time of pesticide use was 10 - 20 years (54.00%), and the frequency of pesticides use was > 5 times/month (7.70%). The duration of each pesticides spraying was 1 - 3 hours (61.70%), and they had sign of acute health effect after spraying pesticides (27.30%). In addition, it was found that gardeners had pesticide poisoning prevention behaviors in middle level 1.86 (SD=0.41). The perceive risk, perceive benefit and perceive barrier had positive relations to with pesticide poisoning prevention behaviors with a statistical level $p < 0.01$. The research suggests that pesticide poisoning prevention behaviors can be enhanced by developing program with applying Health Belief Model to reduce health effect of pesticide toxicity among gardeners.

Keywords: Health Belief Model, pesticide poisoning prevention behaviors, gardeners, pesticide

Corresponding Author:

Siriporn Somboon

Department of Public Health Nursing,

Faculty of Nursing, Srinakharinwirot University

62 Moo 7, Ongkharak, Nakhon Nayok, 26120 Thailand

E-mail: siripornthailand@gmail.com

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีความต้องการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร แต่ปัญหาสำคัญในภาคเกษตรกรรมที่พบคือ มีการรบกวนจากศัตรูพืช จึงได้เริ่มมีการผลิตสารเคมีเพื่อใช้กำจัดศัตรูพืชเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับประเทศไทย ผลิตและส่งออกผลิตผลด้านการเกษตรมูลค่า 6.9 พันล้านบาท ในปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็น 7.2 พันล้านบาท ในปี 2558 โดยเกษตรกรมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพื่อป้องกันผลิตผลทางการเกษตรของตน จากข้อมูลการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชกลุ่มต่างๆ มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี โดยในปี 2551 ประเทศไทยนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช 109,908 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 134,377 ตัน ในปี 2555¹ ทำให้กลุ่มเกษตรกรมีความเสี่ยงต่อสุขภาพหลายด้าน โดยเฉพาะการสัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพจากสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น สิ่งคุกคามสุขภาพด้านสารเคมีจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในปริมาณมาก จากกระบวนการทำงานของเกษตรกรมีการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกายผ่านทางผิวหนัง ระบบทางเดินอาหาร และการหายใจ ขณะที่มีการผสม การฉีดพ่นสารเคมี ซึ่งสารเคมีกำจัดศัตรูพืชส่งผลทำให้เกิดอาการแพ้พิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ทั้งการเจ็บป่วยเฉียบพลัน และการเจ็บป่วยเรื้อรัง²⁻⁴ การเจ็บป่วยเฉียบพลัน ได้แก่ สารฆ่าแมลงทำแมลงให้เกิดอาการมีสคาลินิคและนิโคตินนิค ส่งผลต่อระบบทางเดินหายใจและระบบทางเดินประสาท⁴⁻⁶ ยาฆ่าหญ้าทำให้เกิดการระคายเคืองผิวหนังและระบบทางเดินหายใจ ยาฆ่าเชื้อราเป็นสาเหตุของการระคายเคืองผิวหนัง ตา และระคายเคืองระบบทางเดินหายใจได้ สำหรับการเจ็บป่วยเรื้อรังพบว่า มีรายงานว่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชส่งผลต่อความพร่องของประสาทพฤติกรรมและโรคพากินสัน⁷

ประเทศไทยมีประชากรกว่าร้อยละ 50 อยู่ในวัยแรงงาน และมากกว่าร้อยละ 40 ของประชากรเหล่านี้ทำงานในภาคเกษตรกรรม⁸ จากรายงาน

การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาหรือรายงาน 506 ของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เมื่อพิจารณาอัตราป่วยด้วยโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมพบว่า มีอัตราการป่วยเพิ่มขึ้น โดยปี พ.ศ. 2553 มีอัตราการป่วย 3.19 คนต่อแสนประชากร เพิ่มขึ้นเป็น 12.37 คนต่อแสนประชากรในปี 2556⁹ ในส่วนของจังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดในเขตพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชทางภาคเกษตรที่สำคัญของประเทศไทย ประชากรร้อยละ 44.56 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม¹⁰ นอกจากนี้ เป็นแหล่งสำคัญของการปลูกพืชไม้ดอกไม้ประดับ และมีตลาดจำหน่ายไม้ดอกไม้ประดับที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย โดยการเพาะปลูกไม้ดอกไม้ประดับสามารถทำได้ตลอดปี เมื่อพิจารณากระบวนการทำงานพบว่า ประชากรกลุ่มนี้มีความเสี่ยงสูงต่อการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช นอกจากนี้ ผลการคัดกรองระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเกษตรกรโดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวและไม้ดอกไม้ประดับร้อยละ 24.2 มีผลการคัดกรองอยู่ในระดับไม่ปลอดภัย และร้อยละ 25.8 อยู่ในระดับเสี่ยง ในขณะที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีผลการคัดกรอง ร้อยละ 1.6 อยู่ในระดับเสี่ยง ดังนั้น เกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับมีความเสี่ยงสูงต่อการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากการประกอบอาชีพของตน

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอาการแพ้พิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศชาย^{11,12}, ระดับการศึกษา¹¹⁻¹³, อายุ¹²⁻¹³ ของเกษตรกร ปัจจัยด้านสภาพการทำงานและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ จำนวนชั่วโมงในการฉีดพ่นสารเคมีฯ ในแต่ละครั้ง ความถี่ในการฉีดพ่นแต่ละเดือน ระยะเวลาในการทำงาน^{11,14} และการได้รับการอบรมด้านความปลอดภัย^{11,15-17} นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านพฤติกรรม ได้แก่ การปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องขณะเตรียม ขณะฉีดพ่น และภายหลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช^{12,18} การใช้อุปกรณ์

ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ไม่เหมาะสม^{11,19-22} การกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมี^{20,21} การเข้าไปในบริเวณที่มีการฉีดพ่นสารเคมีฯ ก่อนระยะเวลาที่กำหนด^{20,21} ดังนั้น การส่งเสริมให้เกษตรกรมีพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง จึงมีความสัมพันธ์กับอาการแพ้พิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร

จากรายงานการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ กับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นส่วนใหญ่²³⁻²⁷ อย่างไรก็ตาม จากปัญหาข้อมูลด้านสุขภาพเกี่ยวกับอาการแพ้พิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ไม่ถูกต้องของเกษตรกรกลุ่มไม้ดอกไม้ประดับที่มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตลอดทั้งปี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นกระบวนการซับซ้อน จำเป็นต้องมีการเข้าใจสาเหตุที่แท้จริงของพฤติกรรม และต้องอาศัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมศาสตร์ จาก การทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีผู้นำแนวคิดทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model)²⁸ มาศึกษา และพบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพพฤติกรรม การป้องกันตนเองในเกษตรกรกลุ่มต่างๆ ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงกับพฤติกรรม การป้องกันสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง พบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)²⁹ สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่าการรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)³⁰ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำ

ทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model)²⁸ มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในการป้องกันการแพ้พิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ พฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ กับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Descriptive Study) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับผ่านการรับรองจริยธรรมการทํารวจในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เอกสารรับรองเลขที่ SWUEC-EX55/2555

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

พื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ พื้นที่ตลาดไม้ดอกไม้ประดับที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ประกอบด้วย 11 ตำบล ในอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก โดยผู้วิจัยเลือกพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive)

จากพื้นที่ที่มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ตำบลบางปลากรด ตำบลคลองใหญ่ และตำบลโพธิ์แทน

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับมีจำนวนเกษตรกร 831 ราย (ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ในปี 2554)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คำนวณขนาดตัวอย่างโดยสูตรของ Daniel (1995) เท่ากับ 238 คน³¹ ซึ่งผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนตัวอย่างอีกร้อยละ 30 ทั้งนี้เนื่องจากอาจไม่ได้รับความร่วมมือ หรือกรณีสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง จึงใช้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 300 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยเข้าร่วมโครงการ (Inclusion Criteria)

- 1) เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 18 ปี บริบูรณ์
- 2) ประกอบอาชีพเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับอย่างน้อย 1 ปี
- 3) มีสติสัมปชัญญะ สามารถได้ยิน พูด และสื่อสารกับผู้วิจัยได้

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลผล

ความคิดเห็น	ข้อความ		คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	ทางบวก	ทางลบ		
เห็นด้วย	3	1	1.00 - 1.66	แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพระดับปรับปรุง
ไม่แน่ใจ	2	2	1.67 - 2.33	แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพระดับปานกลาง
ไม่เห็นด้วย	1	3	2.34 - 3.00	แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพระดับดี

4) มีหน้าที่รับผิดชอบในการผสมและฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างน้อย 6 เดือนและสมัครใจเข้าร่วมในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นเจ้าของสวนไม้ดอกไม้ประดับ ระยะเวลาการใช้สารเคมีฯ ความถี่ในการใช้สารเคมีฯ ต่อเดือน และระยะเวลาในการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ความรุนแรงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 3 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ลักษณะข้อคำถาม

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลผล

ความคิดเห็น	ข้อความ		คะแนนเฉลี่ย
	ทางบวก	ทางลบ	
ปฏิบัติทุกครั้ง	3	0	0.00 - 1.00
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2	1	1.01 - 2.00
ปฏิบัติบางครั้ง	1	2	2.01 - 3.00
ไม่ปฏิบัติ	0	3	

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน แล้วนำไปหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) การรับรู้ความเสี่ยงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ความรุนแรงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีค่าเท่ากับ 0.80, 0.77, 0.78, 0.77 และ 0.79 ตามลำดับ แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้จำนวน 30 ราย และนำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีครอนบาคอัลฟา (Cronbach's alpha coefficient) การหาความเชื่อมั่น (reliability) มีค่าเท่ากับ 0.82, 0.75, 0.79, 0.82 และ 0.87 ตามลำดับ

เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 4 ระดับ

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระดับปรับปรุง
 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระดับปานกลาง
 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระดับดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือรับรองจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงแกนนำชุมชน ตำบลบางปลาเกศ ตำบลคลองใหญ่ และตำบลโพธิ์แทน จังหวัดนครนายก เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 28 กุมภาพันธ์ 2556 โดยการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผู้ช่วยนักวิจัยที่ผ่านการอบรม
3. คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ บันทึกข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ เพศ สถานภาพการเป็นเจ้าของสวนไม้ดอกไม้ประดับ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ชนิดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้

ความถี่ในการใช้สารเคมีฯ ระยะเวลาในการฉีดพ่นสารเคมีฯ อาการแพ้พิษสารเคมีฯ การได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ตามแบบความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.00 อายุระหว่าง 22 - 59 ปี ร้อยละ 78.70 สถานภาพเป็นเจ้าของสวนไม้ดอก

ไม้ประดับ ร้อยละ 87.70 มีระดับการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 51.30 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 42.70 ระยะเวลาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อยู่ระหว่าง 10 - 20 ปี ร้อยละ 54.00 ความถี่ของการใช้ยาฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่วนใหญ่ ต่ำกว่า 5 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 92.30 ระยะเวลาในการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช 60 - 180 นาที/ครั้ง ร้อยละ 61.70 ช่วงเวลาการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่วนใหญ่ใช้เวลาช่วงเย็น ร้อยละ 50.70 เคยมีอาการแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 27.30 และไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 78.30 (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (300)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	123	41.00
หญิง	177	59.00
2. อายุ		
12 - 21 ปี	25	8.30
22 - 59 ปี	236	78.70
60 ปี ขึ้นไป	39	13.00
3. สถานภาพ		
เจ้าของสวนไม้ดอกไม้ประดับ	263	87.70
ลูกจ้าง	37	12.30
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	154	51.30
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	97	32.40
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	18	6.00
ปริญญาตรี	29	9.70
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.60
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	128	42.70
15,000 - 30,000 บาท	126	42.00
มากกว่า 30,000 บาท	46	15.30
6. ระยะเวลาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
ต่ำกว่า 10 ปี	109	36.30
10 - 20 ปี	162	54.00
มากกว่า 20 ปี	29	9.70

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (300)	ร้อยละ
7. ความถี่ของการใช้ยาฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
ต่ำกว่า 5 ครั้ง/เดือน	277	92.30
5 - 10 ครั้ง/เดือน	18	6.00
มากกว่า 10 ครั้ง/เดือน	5	1.70
8. ระยะเวลาในการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
ต่ำกว่า 60 นาที/ครั้ง	104	34.70
60 - 180 นาที/ครั้ง	185	61.70
มากกว่า 180 นาที/ครั้ง	11	3.60
9. ช่วงเวลาการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
ช่วงเช้า	99	33.00
ช่วงกลางวัน	49	16.30
ช่วงเย็น	152	50.70
10. อาการแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
เคย	82	27.30
ไม่เคย	218	72.70
11. การได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา		
เคย	65	21.70
ไม่เคย	235	78.30

เกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ความรุนแรงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และ

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 (SD=0.49), 2.19 (SD=0.39), 2.21 (SD=0.40), 2.47 (SD=0.51) และ 1.86 (SD=0.41) ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ความรุนแรงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	2.54	0.49	ปานกลาง
การรับรู้ความรุนแรงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	2.19	0.39	ปานกลาง
การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	2.21	0.40	ปานกลาง
การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	2.47	0.51	ปานกลาง
พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	1.86	0.41	ปานกลาง

ผลการศึกษาว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก พบว่า สถานภาพการเป็นเจ้าของสวนไม้ดอกไม้ประดับและลูกจ้างระดับการศึกษา การได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ $p < 0.05$ นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ (ดังแสดงในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ความรุนแรงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ตัวแปร	n	r	p
สถานภาพ	300	0.139*	0.016
ระดับการศึกษา	300	0.123*	0.033
การได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	300	0.140*	0.015
การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	300	0.156**	0.007
การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	300	0.294**	0.000
การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	300	0.477**	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

จากการทบทวนวรรณกรรมในงานวิจัยที่ผ่านมาไม่ได้มีการศึกษาสถานภาพการเป็นเจ้าของพื้นที่ทางการเกษตรกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยในการศึกษานี้พบว่าสถานภาพการเป็นเจ้าของสวนไม้ดอกไม้ประดับมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ

ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ($p = 0.016$) แสดงว่าสถานภาพความเป็นเจ้าของสวนไม้ดอกไม้ประดับและลูกจ้าง มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อาจเนื่องมาจากกลุ่มผู้เป็นเจ้าของสวนไม้ดอกไม้ประดับมีสิ่งสนับสนุนในการปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้มากกว่า เช่น การจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการเข้าถึงความรู้และคำแนะนำในการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า

การเข้าถึงความรู้และคำแนะนำในการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง ทำให้เกษตรกรมีพฤติกรรมการป้องกันสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง³⁰

ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ($p=0.033$) ดังนั้น ในกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่า จะมีการป้องกันอันตรายที่ถูกต้องมากกว่า อาจเนื่องมาจากในกลุ่มนี้มีความเข้าใจ และสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ด้านสารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้หลากหลายมากขึ้น ส่งผลต่อการปฏิบัติตัวในการป้องกันอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาในเกษตรกรอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง กับพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้องพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายที่ถูกต้องมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า³⁰

การได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ($p=0.015$) แสดงว่าการที่เกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งได้รับความรู้ในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาประสบการณ์การได้รับข้อมูลข่าวสารในการป้องกันอันตรายจากการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และประสบการณ์ฝึกอบรมในการป้องกันอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากเจ้าหน้าที่ ในเกษตรกรผู้ทำนา ตำบลแสนตอ อำเภอชานุมรลักษณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ($p<0.01$)³² และสอดคล้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร อำเภอ

ควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรที่เคยได้รับความรู้ คำแนะนำหรือการอบรม จะมีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยได้รับความรู้ คำแนะนำหรือการอบรม³⁰

2. ปัจจัยด้านการรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ($p<0.01$) ซึ่งอธิบายได้ว่าการที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมสุขภาพอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อหลีกเลี่ยงจากการเป็นโรค บุคคลนั้นจะต้องมีความเชื่อของตนเองมีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรค ซึ่งอย่างน้อยที่สุดโรคนั้นจะต้องมีความรุนแรงต่อชีวิต โดยการปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงจากการเป็นโรคจะก่อให้เกิดผลดีคือ ช่วยลดโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคหรือช่วยลดความรุนแรงของโรคถ้าเกิดป่วยเป็นโรคนั้นๆ และการปฏิบัติดังกล่าว ไม่ควรจะมีอุปสรรคที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติ เช่น ค่าใช้จ่าย เวลา ความไม่สะดวก³³ โดยในกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่าการรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันสารเคมี

กำจัดศัตรูพืชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.031$)³⁰ เช่นเดียวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้โอกาสเสี่ยงกับพฤติกรรมการป้องกันสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง พบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$)²⁹ อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาพบว่า การรับรู้ความรุนแรงจากการ ได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรผู้ปลูก ไม้ดอกไม้ประดับ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งอธิบายได้ว่า การที่บุคคลจะมีความเชื่อหรือรับรู้ ความรุนแรงมีสาเหตุมาจากอย่างน้อยที่สุดโรคนั้น จะต้องมีความรุนแรงต่อชีวิตของตน³³ ซึ่งจากผลการ ศึกษาเกี่ยวกับอาการแพ้พิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม่เคยมีอาการแพ้พิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (78.30%) โดยอาการและอาการแสดงที่เกิดจากการแพ้พิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีทั้งแบบเฉียบพลันและเรื้อรัง ซึ่ง อาการแพ้พิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแบบเฉียบพลัน คล้ายคลึงกับลักษณะอาการที่เกิดจากสาเหตุอื่น เช่น อาการคันผิวหนัง แสบตา ปวดศีรษะ คลื่นไส้ ซึ่งทำให้เกษตรกรไม่แน่ใจ หรือรู้ว่าอาการดังกล่าว มีสาเหตุจากการแพ้พิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือจาก สาเหตุอื่นๆ นอกจากนี้ อาการแพ้พิษสารเคมีกำจัด ศัตรูพืชแบบเรื้อรังเกิดจากการได้รับสารเคมีกำจัด ศัตรูพืชมาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งอาจไม่เห็นผลใน พื้นที่ที่มีการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งทำให้การ รับรู้ความรุนแรงจากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการ ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับประกอบด้วย สถานภาพการเป็นเจ้าของสวน

ไม้ดอกไม้ประดับ ระดับการศึกษา การได้รับความรู้ เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและแบบแผนความเชื่อ ด้านสุขภาพ ดังนั้น หน่วยงานของรัฐและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรมตามแบบแผน ความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model) โดย ทำให้เกษตรกรเกิดการรับรู้ว่ามีโอกาสเสี่ยง จากการได้รับพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การสร้าง การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และลดอุปสรรคและให้การ สนับสนุนเกษตรกรในการป้องกันอันตรายจากการ ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้เกษตรกรเกิดการ ปรับเปลี่ยนมีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการ ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้องต่อไป

References

1. Office of Agriculture T. The volume and value of imports pesticides 2014 [cited 2014 April 27]. Available from: http://www.oae.go.th/ewt_news.php?nid=146.
2. Çakmur H. Health Risks Faced by Turkish Agricultural Workers. The Scientific World Journal 2014;2014:185342.
3. Jaipieam S, Visuthismajarn P, Siriwong W, et al. Inhalation exposure of organophosphate pesticides by vegetable growers in the Bang-Rieng subdistrict in Thailand. J Environ Public Health 2009; 2009:1-6.
4. Solomon C, Poole J, Palmer KT, et al. Acute symptoms following work with pesticides 2007.
5. Patil JR, Motghare VM, Padwal SL, et al. Agricultural pesticide poisoning. Indian J Med Spec 2013;4(2):266-77.
6. Quackenbush R, Hackley B, Dixon J. Feature: Screening for Pesticide

- Exposure: A Case Study. *J Midwifery Women Health* 2006;51:3-11.
7. Freire C, Koifman S. Pesticide exposure and Parkinson's disease: Epidemiological evidence of association. *Neurotoxicol* 2012;33(5):947-71.
 8. National Statistic Office. The informal employment survey 2015 [cited 2016 2 April]. Available from: <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/workerOutSum58.pdf>.
 9. Bureau of Epidemiology. *Statistic Thailand 2011: Department of Disease Control, Ministry of Public Health; 2011* Available from: <http://bps.ops.moph.go.th/Healthinformation/Death.html>.
 10. Nakhon Nayok Provincial Office. *Development plan of Nakhon Nayok province (2015-2018): Ministry of interior; 2014* Available from: <http://nakhonnayok.go.th/strategic/Strategic%20Plan.html>.
 11. Jinky Leilanie L. Acute Pesticide Poisoning Among Cut-Flower Farmers. *J Environ Public Health* 2007;70(2):38-43.
 12. Prasit K, Nopporn H, Dusit S, et al. Serum Cholinesterase Levels of Thai Chilli-Farm Workers Exposed to Chemical Pesticides: Prevalence Estimates and Associated Factors. *J Occup Health* 2010;52(1):89-98.
 13. Atreya K. Pesticide use knowledge and practices: A gender differences in Nepal. *Environ Res* 2007;104(2):305-11.
 14. Wilaiwan W, Siriwong W. Assessment of health effects related to organophosphate pesticides exposure using blood cholinesterase activity as a biomarker in agricultural area at Nakhon Nayok province, Thailand. *J Health Res* 2014;28(1):23-30.
 15. Atreya K. Probabilistic assessment of acute health symptoms related to pesticide use under intensified Nepalese agriculture. *Int J Environ Health Res* 2008;18(3):187-208.
 16. Bradman A, Salvatore AL, Boeniger M, et al. Community-based intervention to reduce pesticide exposure to farmworkers and potential take-home exposure to their families. *J Expo Sci Environ Epidemiol* 2009;19(1):79-89.
 17. Xujun Z, Weiyan Z, Ruiwei J, et al. Work-related pesticide poisoning among farmers in two villages of Southern China: a crosssectional survey. *BMC Public Health* 2011;11(Suppl. 4):429-37.
 18. DellaValle CT, Hoppin JA, Hines CJ, et al. Risk-Accepting Personality and Personal Protective Equipment Use Within the Agricultural Health Study. *Journal of Agromedicine* 2012;17(3):264-76.
 19. Lesmes-Fabian C, García-Santos G, Leuenberger F, et al. Dermal exposure assessment of pesticide use: The case of sprayers in potato farms in the Colombian highlands. *Sci Total Env* 2012;430:202-8.
 20. Matthews GA. Attitudes and behaviours regarding use of crop protection products—A survey of more than 8500 smallholders in 26 countries. *Crop Protection* 2008;27(3):834-46.

21. Ribeiro MG, Colasso CG, Monteiro PP, et al. Occupational safety and health practices among flower greenhouses workers from Alto Tietê region (Brazil). *Science of the Total Environment*. 2012;416:121-6.
22. Ubessi LD, Ubessi C, Kirchner RM, et al. Use of protective equipment by farmers who use pesticides in relation to health problems. *Journal of Nursing UFPE / Revista de Enfermagem UFPE*. 2015;9(4):7230-8 9p.
23. Yuantari M, Gestel C, Straalen N, et al. Knowledge, attitude, and practice of Indonesian farmers regarding the use of personal protective equipment against pesticide exposure. *Environmental Monitoring and Assessment*. 2015; 187(3):1-7.
24. Pasiani JO, Torres P, Silva JR, et al. Caldas ED. Knowledge, Attitudes, Practices and Biomonitoring of Farmers and Residents Exposed to Pesticides in Brazil. *International Journal of Environmental Research & Public Health*. 2012;9(9):3051-68.
25. Gesesew HA, Woldemichael K, Massa D, et al. Farmers Knowledge, Attitudes, Practices and Health Problems Associated with Pesticide Use in Rural Irrigation Villages, Southwest Ethiopia. *PLoS ONE* 2016;11(9):1.
26. Lekei EE, Ngowi AV, London L. Farmers' knowledge, practices and injuries associated with pesticide exposure in rural farming villages in Tanzania. *BMC Public Health* 2014;14(1):1-26.
27. Weng C-Y, Black C. Taiwanese farm workers' pesticide knowledge, attitudes, behaviors and clothing practices. *Int J Environ Health Res* 2015;25(6):685-96.
28. Glanz K, Rimer BK, Viswanath K. *Health behavior and health education : theory, research, and practice*. 4th ed San Francisco, CA: Jossey-Bass; 2008.
29. Kanokwan P, Sreethong W. Factors associated with self-protection behaviors from pesticide among farmers of Bopho Sub-district, Nakhonthai District, Phitsanulok Province. In: Pechburi Rajabhat University, editor. *International conference*; Pechburi Rajabhat University 2017.
30. Simla W, Boonrod T. Factors Relating to Pesticide Preventive Behaviors of Agricultural Workers at Laem Tanot Sub-district, Khuankhanun District, Phatthalung Province. *J Pub Health* 2012;42(2):103-13.
31. Daniel W. *Biostatistics : a foundation for analysis in the health sciences*. 6th ed New York: New York : J. Wiley; 1995.
32. Fasungnun T, Jantorn V, Teeoeam S, et al. Factors associated to self-protection pesticideusing behaviors among rice farmers in Tambol Santor, Khaunworraluksaburi district, Kampeanhpet provice. *J Safety Health* 2016;9(33):26-35.
33. Rosenstock IM. Historical Origins of the Health Belief Model. *Health Educ Behav* 1974;2(4):328-35.